

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

פיתוח מקצועי למדריכים

מסמך מדיניות
מתווים

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

פיתוח מקצועי לעו"ה בתפקידי הדרכה – אגף עו"ה בתפקידי הדרכה

תוכן העניינים :

1. רציונל הפיתוח המקצועי לעובדי הוראה בתפקידי הדרכה
2. מסלולי פיתוח מקצועי מחייבים לעו"ה בתפקידי הדרכה
3. אחריות על פיתוח השתלמויות ואישורן
4. מתווים המוכרים להשתלמויות של 'כישורים ומיומנויות הדרכה'
5. תהליך בניית מתווים ייחודיים ואישורם כמתווים להשתלמויות 'כישורים ומיומנויות הדרכה'
6. אישור השתלמות כהשתלמות מוכרת של 'כישורים ומיומנויות הדרכה'
7. היכן מתקיימות השתלמויות המוכרות כהשתלמויות של 'כישורים ומיומנויות הדרכה'?
8. הערכה לשם למידה של הפיתוח המקצועי למדריכים
9. מידע על מערך ההשתלמויות

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

פיתוח מקצועי לעו"ה בתפקידי הדרכה – אגף עו"ה בתפקידי הדרכה

1. רציונל הפיתוח המקצועי לעובדי הוראה בתפקידי הדרכה

הדרכה היא פרופסיה המעוגנת בידע מדעי-עיוני-מחקרי, שמחברת בתהליכה היבטים סוציו-פסיכולוגים, היבטים תפקודיים מקצועיים והיבטי הערכה, רפלקציה ומשוב. עבודת ההדרכה מתבססת על מאפייני הלמידה בכלל ולמידת מבוגרים (אנדרגוגיה) בפרט. מטרת ההדרכה היא לקדם את האיכות ואת המקצועיות של ההוראה ובכך לקדם את התלמידים בהיבטים לימודיים קוגניטיביים, רגשיים וערכיים. אשר על כן, מכוונת ההדרכה להיטיב את עבודת המורה בתחומי מיומנויות היסוד, תכניות הלימודים ובתחומים לימודיים, חינוכיים-ערכיים ורגשיים, הן על פי ההדגשים והקדימויות של משרד החינוך, והן מתוך ראיית המוסד החינוכי, צרכיו ומאפייניו. ההדרכה מקדמת את המקצועיות של עובדי ההוראה על ידי טיפוח והבנייה של ידע פדגוגי-דידקטי, יכולות פסיכו-פדגוגיות וחיזוק תחושת המסוגלות, לשם קיום תהליכי הל"ה מיטביים.

כאמור, ההדרכה היא פרופסיה ולכן נדרש מעובדי ההוראה בתפקידי הדרכה להיות מומחים בהדרכה ולעבור תהליכי התפתחות מקצועית בתחום זה לאורך שנות עבודתם בהדרכה.

2. מסלולי פיתוח מקצועי מחייבים לעו"ה בתפקידי הדרכה

ככלל, מדריכים ישתלמו בהשתלמויות המוכרות על ידי אגף עו"ה בתפקידי הדרכה כהשתלמויות 'כישורים ומיומנויות הדרכה' בהיקף של 60 ש', בכל חמש שנים. ההשתלמויות יחשבו כחלק מ- 224 ש' בהם חייבים מדריכים להשתלם לאורך 5 שנים.
מסלולי הכשרה:

א. טרום הדרכה – לא חובה, אך מומלץ.

ב. מדריכים חדשים (מכל הסוגים: ארציים, מחוזיים, מוסדיים ובית-ספריים) – השתלמות **חובה**: בשנתיים הראשונות לעבודתם ישתלמו המדריכים בהשתלמויות המיועדות למדריכים מתחילים שיתקיימו במחוזות. היקף הלמידה 30 שעות בכל שנה סה"כ 60 שעות בשנתיים.

שימו לב, השתתפות של מדריכים חדשים בהשתלמות מטה אגפית/תחום דעת שהוכרה כהשתלמות 'כישורים ומיומנויות הדרכה', **אינה** מבטלת עבור המדריכים החדשים את חובת השתתפותם בהשתלמות גנרית 'כישורים ומיומנויות הדרכה למדריכים חדשים' המתקיימת במחוז.

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

- ג. כלל המדריכים משנתם השלישית ואילך – נדרשים להשתלם בהשתלמויות 'כישורים ומיומנויות הדרכה' המוכרות לגמול השתלמות בתחום.
על המדריכים להקפיד כי מכסת שעות ההשתלמות שלהם בתחום ההדרכה תהיה בהיקף של 60 ש' לפחות בכל 5 שנים.
- ד. מדריכים מחוזיים לאורך שנות הדרכתם במחוז מחויבים ללמוד מדי שנה בהשתלמות הגנרית המחוזית הייעודית עבורם בהיקף של 30 ש', בהתאם לדרישות המחוז.

3. אחריות על הפיתוח המקצועי של עו"ה בתפקידי הדרכה

- א. האחריות לתת מענה לצרכי הפיתוח המקצועי של המדריכים הארציים, בנתיבה המקצועית בהדרכה, היא של אגף עו"ה בתפקידי הדרכה בשיתוף עם יחידות המטה הרלוונטיות.
- ב. האחריות לתת מענה לצרכי הפיתוח המקצועי של המדריכים השייכים למחוז (כל סוגי המדריכים, חדשים וותיקים), בנתיבה המקצועית בהדרכה, היא של המחוזות.

4. מתווים המוכרים להשתלמויות של 'כישורים ומיומנויות הדרכה'

- א. כל המתווים המוכרים כהשתלמויות של 'כישורים ומיומנויות הדרכה' נכתבו על ידי אגף עו"ה בתפקידי הדרכה, או בשיתוף עמו, וחתומים ע"י גב' דליה פרץ, מנהלת אגף עו"ה בתפקידי הדרכה.
מתווים אלו נמצאים במתווי 'אופק חדש'¹, **אך ורק בקטגוריה** :

מתווי הפיתוח המקצועי אופק חדש ← "תוכנית יעודית" ← "כישורי הדרכה - אגף עו"ה בתפקידי הדרכה".

- ב. כל המתווים שיפורסמו בקטגוריה שלעיל מוכרים לגמול ברפורמות אופק חדש, עוז לתמורה ולמורים העובדים בהעסקה בתנאי טרום רפורמה.

¹ כל המתווים המאשרים ב'אופק חדש' מוכרים גם ב'עוז לתמורה'.

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

ג. להלן רשימת המתווים של השתלמויות 'כישורים ומיומנויות הדרכה' שפותחו ע"י אגף עו"ה בתפקידי הדרכה:

קוד	שם השתלמות	שעות	תפקיד ראשי	תפקיד
4569	כישורים ומיומנויות הדרכה בשילוב תחום נוסף	30	עו"ה	עו"ה מדריך/ה
4570	כישורים ומיומנויות הדרכה למדריכים ארציים	30	עו"ה	עו"ה מדריך/ה
4574	כישורים ומיומנויות הדרכה להכשרה טרום תפקיד	30	עו"ה	עו"ה מדריך/ה
4571	כישורים ומיומנויות הדרכה למדריכים חדשים	30	עו"ה	עו"ה מדריך/ה
4572	מדריכים מחוזיים	30	עו"ה	עו"ה מדריך/ה
4573	כישורים ומיומנויות הדרכה- מודולה של שיח הדרכתי	30	עו"ה	עו"ה מדריך/ה

לרשימת המתווים המאושרים הכוללת את המתווים הייחודיים לאגפים השונים [לחצו כאן](#).
הרשימה מתעדכנת מעת לעת.

ד. **שימו לב**, בכדי שהשתלמות תוכר עבור המדריכים כהשתלמות של 'כישורים ומיומנויות הדרכה' על יחידות המטה והמחוזות **לבנות את ההשתלמות על בסיס אחד המתווים שלעיל, בלבד**.

5. תהליך בניית מתווים ייחודיים ואישורם כמתווים להשתלמויות 'כישורים ומיומנויות הדרכה'

א. יחידת מטה / מפמ"ר שיהיו מעוניינים יוכלו לבנות מתווה ייעודי שייתן, מצד אחד, מענה לצרכיהם הייחודיים, ומן הצד השני יותאם לצרכי הפיתוח המקצועי של המדריכים ע"פ דרישות אגף עו"ה בתפקידי הדרכה. המתווה יבנה בשיתוף עם אגף עו"ה בתפקידי הדרכה ויהיה כפוף לאישורו.

ב. המתווה ישקף מטרות, נושאים ולמידה של כישורים ומיומנויות הדרכה בהיקף של לפחות 50% משעות ההשתלמות. בשאר שעות ההשתלמות ישקף המתווה עיסוק בתחום הדעת / תחום חינוכי, בשילוב יישומם של כישורים ומיומנויות הדרכה. מובן כי המתווה יכול להיות מתווה גנרי שכולו עוסק בתפיסת ההדרכה, במיומנויות התחום ובכישורי הדרכה (100%).

למידע וסיוע בבניית המתווה ניתן לפנות אל הגר אור, hagaror@education.gov.il

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

ג. מתווה שלא יאושר וייחתם מראש על ידי אגף עו"ה בתפקידי הדרכה, לא יכנס לקטגוריה של תכנית ייעודית - 'כישורי הדרכה' ולא יוכר כחלק מתכנית הפיתוח המקצועי של המדריכים בתחום 'כישורים ומיומנויות הדרכה'.

6. **אישור השתלמות כהשתלמות מוכרת של 'כישורים ומיומנויות הדרכה':**

א. ההשתלמות תבנה על בסיס אחד המתווים של השתלמויות 'כישורים ומיומנויות הדרכה' של אגף עו"ה בתפקידי הדרכה המאושרים ומפורסמים במתווי הפיתוח המקצועי של 'עוז לתמורה' ו/או 'אופק חדש', או על בסיס מתווה ייעודי שנבנה ביחד עם האגף וקיבל אישור.

יש לוודא כי קוד מתווה ההשתלמות יהא מתוך מאגר ההשתלמויות של אגף עו"ה בתפקידי הדרכה (הנמצאים תחת מתווי הפיתוח המקצועי אופק חדש ← "תכנית ייעודית" ← "כישורי הדרכה - אגף עו"ה בתפקידי הדרכה").
יתכנו עדכונים מעת לעת.

ב. ההשתלמות תכלול עיסוק ולמידה של **כישורים ומיומנויות הדרכה** בהיקף של לפחות 50% מהשעות הנלמדות. בשאר שעות ההשתלמות (ולא יותר מ- 50% מהיקף השעות) יהיה עיסוק בתחום הדעת / תחום חינוכי, בשילוב יישומם של כישורי ההדרכה והמיומנויות שנלמדו.
ההשתלמות יכולה, כמובן, להיות השתלמות גנרית שכולה עוסקת בכישורים ומיומנויות הדרכה (100%).

ג. המפגשים בנושא כישורים ומיומנויות הדרכה יועברו על ידי מרצים מומחים בתחום. ניתן לקבל רשימת מומחים בתחום מאגף עו"ה בתפקידי הדרכה.

ד. מפגשי עבודה ולמידה המתקיימים בשעות העבודה שבימי הדרכה לא יוכרו כשעות השתלמות. לשון אחר, לאורך שנת הלימודים ההשתלמות תתקיים רק לאחר שעות העבודה. בחופשות בתי הספר אין הגבלת שעות.

ה. את ההשתלמות ניתן לקיים בצורות שונות (באופן רגיל, בצורה מרוכזת דוגמת 'בית יציבי' ו'שלומי', או באופן מקוון).

ו. לשם אישור ההשתלמות יש להגיש בקשה במנהלת ההשתלמויות, על פי הנוהל הרגיל.

ז. ניתן לקיים השתלמות ולצאת לדרך רק לאחר שההשתלמות הוגשה להכרה פדגוגית במנהלת ההשתלמויות ואושרה, קרי, יש בידי המובילים קוד בקשה, סמל השתלמות

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

אשר שויכו לקוד התקציבי בהשתלמויות מתוקצבות. (לא יהיו אישורים ושויכים בדיעבד).

לפרטים והתייעצות ניתן לפנות אל:

- השתלמויות מחוזיות: לבנת גלמן, livnatgel@education.gov.il

- השתלמויות מטה: הגר אור, hagaror@education.gov.il

7. היכן מתקיימות השתלמויות המוכרות כהשתלמויות של 'כישורים ומיומנויות ההדרכה'?

א. במחוזות:

✓ השתלמויות למדריכים חדשים

✓ השתלמויות למדריכים מחוזיים

✓ השתלמויות למדריכים וותיקים (השתלמויות גנריות, או על פי תחומי הדעת)

ב. במטה:

✓ השתלמויות ארציות המיועדות למדריכים ארציים, הנבנות במשותף עם יחידת המטה הרלוונטית – מתקיימות בהתאם להחלטת היחידות.

✓ השתלמויות ארציות המיועדות למדריכי תחומי הדעת / יחידות, הנבנות במשותף עם מפמ"ר / מנהל יחידה – מתקיימות בהתאם להחלטת המפמ"ר/מנהל

ג. ברשת האינטרנט:

✓ השתלמויות ארציות מקוונות – [לפרטים בפורטל עו"ה הוראה](#)

✓ למידה במודל מיקרו-קרדיטציה בנושא של 'כישורים ומיומנויות הדרכה' – [לפרטים](#).

8. הערכה לשם למידה של הפיתוח המקצועי למדריכים

הערכה לשם למידה, שיפור ומתן מענה מיטבי לתהליכים פדגוגיים-דידקטיים, תבוצע על ידי אגף עו"ה בתפקידי הדרכה ועל ידי המפקחים על ההדרכה ונציגיהם במחוזות.

הערכת הלמידה תעשה באמצעות:

א. ביקורים בקבוצת השתלמויות (מדגם) מדי שנה, במסגרתם יתקיימו: תצפית, שיח עם המובילים ושיח עם המדריכים המשתלמים.

ב. קריאת עבודות סיום השתלמות מדגמיות וניהול דיאלוג עם הכותבים ועם מובילי ההשתלמויות.

מדינת ישראל
משרד החינוך
לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה

9. מידע על מערך ההשתלמויות

לפרטים על ההשתלמויות במחוזות יש לפנות אל:

רכזת הדרכה			מפקח/ת הדרכה	מחוז
דואר אלקטרוני	פלאפון	שם		
livnatgel@education.gov.il	050-628-3520	לבנת גלמן	יפה מור-ישר	מנח"י
hiamsh@education.gov.il	050-205-7629	היאם שבילי		
naamashetrit@gmail.com	054-808-8499	נעמה שטרית	ברנית גולן	ירושלים
irisnao@education.gov.il	052-545-5104	איריס נהון	זאב אלדר	דרום
sigaldo@education.gov.il	052-682-2855	סיגל דורי	חנה חרוסט	מרכז
estydo@education.gov.il	054-720-6766	אסתי דורון	עינת רום	תל אביב
t0526188@gmail.com	052-618-8446	טובה שפיגלמן	נעמי שי	חרדי
hagitpo@education.gov.il	050-6288979	חגית פולק	זיוה רון	חיפה
anac@kfar-olami.org.il	052-281-4703	ענת כהן	שרית דור	התיישבותי
oritya2@education.gov.il	050-7362734	אורית יערי	סיגלית גדולטר	צפון

לפרטים על הפיתוח המקצועי של מדריכים ארציים ולפרטים על השתלמויות מקוונות יש לפנות אל:

דואר אלקטרוני	פלאפון	מדריכה מרכזת	מנהלת האגף	ארצי
hagaror@education.gov.il	054-556-2456	הגר אור (ארצי)	גבי דליה פרץ, אגף עו"ה בתפקידי הדרכה	פיתוח מקצועי למדריכים ארציים; השתלמויות מקוונות